

Revirni gozdar bo tudi usklajevalec interesov

Jože FALKNER*

Izvleček

Falkner, J.: Revirni gozdar bo tudi usklajevalec interesov. *Gozdarski vestnik*, št. 1/1992. V slovenščini s povzetkom v angleščini.

V članku je obrazložena potreba, da bi bil v novem Zakonu o gozdovih javni interes do gozdov v zadostni meri upoštevan tudi v zasebnih gozdovih. Poudarjena je vloga revirnega gozdarja pri usklajevanju različnih interesov do gozdov.

Ključne besede: gozdni revir, revirni gozdar, gozdnogojitveno načrtovanje.

UVOD

»Ko je v družbi v polni meri prišel do izraza pomen gozda za njeno življenje, se je njeno prizadevanje z veliko vnemo usmerilo v zagotavljanje mehanizmov za njegovo ohranitev in trajno optimalno delovanje. Pozornost večine ni več usmerjena v povečevanje materialnih koristi, ki jih daje gozd, ampak v koristi, ki se večinoma le težko izrazijo z denarno vrednostjo. Vsak posameznik si zavestno prizadeva, da s svojim ravnanjem ne bi prizadel naravne dobrine, ki tudi njemu omogoča življenje. Vsak poseg v to svetinjo zaradi materialnih koristi je povezan z bolečino in s skrajno obzirnostjo. Zavest, da jemlje iz živega organizma, človeka sili v čisto, sterilno ravnanje, ki ne pušča škodljivih posledic. S plenom iz gozda ne odhaja kot zmagovalec, ampak kot obdarjenec, ki se zaveda, da bo moral v kratkem vse jemanje poplačati z dajanjem in s še večjo pozornostjo. Aktivno razmišlja o tem, kako bi življenje gozda čimmanj motil. Vse je že narejeno, da v zraku ni nobenih primesi, ki bi škodljivo vplivale na razvoj gozda. V šolah je vsak dan ena ura posvečena prodiranju v skriv-

Synopsis

Falkner, J.: The Future Role of a Division Forester as a Coordinator of Different Interests. *Gozdarski vestnik*, No. 1/1992. In Slovene with a summary in English.

The article gives an explanation of the demand that the new law on forests should give appropriate consideration to the public interest in private forests as well. The role of a division forester in the coordinating of various interests in forest has been emphasized.

Key words: forest division, division forester, silvicultural planning.

nosti življenja gozda, da bi že mladi spoznali, kako je iz te zakladnice možno črpati koristne napotke za svoje življenje. Že mladi naj bi se v polni meri zavedali majhnosti, ki bo toliko manjša, kolikor večje bo razumevanje mehanizmov, ki uravnavajo življenje gozda. Zasebni interesi so povsem identični z javnimi interesi.«

Mogoče je to namišljena zgodba za daljno, daljno prihodnost. Sedanjost je pri nas čisto drugačna. Smo za začetku. Srečujemo se s pohlepom in velikimi očmi, ki v gozdu vidijo le materialne koristi. Ugotavljamo in postavljamo šele trdnejše temelje za javni interes. Stroka mora opozarjati in seznanjati javnost z njenim avtentičnim interesom. Javnost bi ga morala sama braniti in ubraniti. Lastninski interesi in javni interesi si s polno močjo skačejo v lase. Ponovno se morajo iskati inštrumenti za njihovo usklajevanje. Spreminjanje zakonodaje, ki ureja področje gozdov in gozdarstva, znova in znova vodi k zaostritvam.

Lastninski interesi poskušajo ob dajanju poudarka lastni izboriti zase čimveč prostora. Do izraza prihajajo skupine, ki se identificirajo z javnim interesom, v resnici pa predstavljajo modificiran lastninski interes. Gozd je potegnjen v vrtnice političnih špekulacij in kalkulacij, kar bo usodno predvsem zanj.

* J. F., dipl. inž. gozd., Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, 61000 Ljubljana, Parmova 33, Slovenija

Stroko, ki o gozdu objektivno največ ve, se poskuša spraviti na kolena iz čisto zasebnih interesov. To je prisotno, čeprav je čisto jasno, da bo ravno stroka lahko največ prispevala k usklajevanju interesov brez škode za gozd. Pri tem bo imel še posebno mesto revirni gozdar.

JAVNI INTERESI – GOZD

Nobenega dvoma ni, da se je v letih urejenega gospodarjenja z gozdom v povezavi z novimi spoznanji o njem, oblikoval javni interes, ki mu načelno nihče ne oporeka: Z' GOSPODARJENJEM Z GOZDOVI IN GOZDNIM PROSTOROM MORA BITI ZAGOTOVLJENO TRAJNO OPTIMALNO DELOVANJE GOZDA KOT EKOSISTEMA.

Sorazmerno dolgo si utira pot spoznanje, da gozd ni le gozdno drevje in drugo rastje na določenem zemljišču, ki obstaja samo zato, da daje človeku materialne koristi, ampak je edinstvena naravna vrednota, ki ima večstranski pomen in odločilno vpliva na oblikovanje okolja. Pogloblja se spoznanje o rahločutni povezanosti vseh sestavin gozda, ki ne prenese enostranskega, neuravnoteženega jemanja materialnih koristi. Vse sestavine gozda je treba v gospodarjenju enakovredno obravnavati. Ta ugotovitev mora postati sestavni del javnega interesa, če resnično hočemo zagotoviti trajno delovanje gozda. Različna obravnava posameznih sestavin gozda je marsikje pripeljala do stanja, ki optimalnega delovanja gozda ne omogoča več. Šele celovit pristop pri postavljanju usmeritev za gospodarjenje z gozdom, ki bo možen v interdisciplinarni strokovni ustanovi, bo omogočil uresničevanje javnega interesa.

V državi Sloveniji bo gozd še vedno pomemben gospodarski dejavnik. Zato mora biti javni interes tudi:

– ZAGOTAVLJANJE KREPITVE GOZDOV S POVEČEVANJEM PRIRASTKA IN DONOSOV,

– ZAGOTAVLJANJE GOSPODARNEGA IN NAJUSTREJŠEGA IZKORIŠČANJA GOZDNIH RASTIŠČ.

Navezanost lastnikov gozdov na gospodarske koristi bo tudi v prihodnje še vedno velika. Les bo tudi v prihodnje strateška surovina. Čeprav je na prvi pogled videti, da je povečevanje donosov in ustrezno koriščenje gozdnih rastišč izrazit interes lastnika gozda, pa bi moralo biti to zaradi strateškega pomena te skoraj edine surovinske baze v Sloveniji tudi javni interes.

MOŽNOST PROSTEGA DOSTOPA IN GIBANJA V GOZDU in MOŽNOST PROSTEGA NABIRANJA PLODOV, RASTLIN, GOB IN ČEBELARJENJA, je kulturno-civilizacijska pridobitev. Prav pa je, da postane tudi javni interes.

Praviloma bi morali biti javni interesi dolgoročno naravnani in neodvisni od političnih razmer. Gozd ne prenese posledic hitrega menjavanja razpoloženja, ki lahko povzroči hitro menjavanje ciljev gospodarjenja.

LASTNINSKI INTERESI – GOZD

Čeprav je gozd naravna dobrina, je lahko zasebna lastnina. Temu ni tako pri drugih naravnih dobrinah: npr. pri vodi, zraku. Praviloma so lastninski interesi usmerjeni pretežno v zagotavljanje materialnih koristi iz gozda. So kratkoročni in močno spremenljivi. Čeprav ni nujno, da so praviloma v navzkrižju z javnimi interesi. Zaradi pomembnosti gozda tudi za nelastnike bi morali biti v primerih, ko ni možno interesov uskladiti, lastninski interesi podrejeni javnim interesom.

Razume pa se, da lahko največje učinke pri gospodarjenju z gozdom dosežemo, če uspemo uskladiti interese pred posegi v gozd. Lastnik sam ne more zaznati pomena njegove parcele za doseganje trajnega optimalnega delovanja gozda, ki se lahko uresničuje na vsebinsko zaokroženi celoti ne glede na lastništvo. Pred posegi v konkretni gozdni parceli morata biti zato prisotna lastnik in zastopnik javnega interesa, ki pozna usmeritve za gospodarjenje dovolj široko, da bosta lahko skupaj našla optimalne rešitve za en in drug interes.

URESNIČEVANJE JAVNIH IN LASTNINSKIH INTERESOV V GOZDU

Če se v celoti zavedamo zapletenosti delovanja gozda, če sprejemamo potrebo, da tudi v usklajevanje interesov enakovredno vključujemo vse njegove sestavine, potem ni dvoma, da do usmeritev za gospodarjanje, ki bo zagotavljalo trajno delovanje gozda, pridemo lahko samo z načrtovanjem. Samo načrtovano delo lahko privede do izvedbe usmeritev. Kakršnekoli improvizacije so dolgoročno lahko usodne za uresničevanje tako lastninskih kot tudi javnih interesov. Izpolnjeni organizacijski, kadrovski in tudi finančni pogoji omogočajo njihovo uresničevanje. Uresničljivost interesov pa je v neposredni odvisnosti od njihove medsebojne usklajenosti. Če usklajenosti ni, začnejo javni interesi delovati drug proti drugemu.

Program razvoja gozdov Slovenije naj bi po sprejemu pomenil usklajenost interesov na najvišjem strateškem nivoju, na državnem nivoju. Sprejel naj bi ga parlament.

Čeprav je v osnove gozdnogospodarskega načrtovanja vgrajena obveza usklajevanja javnih in lastninskih interesov, naj bi to doživelo potrditev ali dopolnitev na javni razgrnitvi gozdnogospodarskih načrtov.

Ne glede na to, da so usmeritve oziroma ukrepi, predpisani v gozdnogospodarskih načrtih, nastali na osnovi usklajenih interesov, pride do njihove neposredne konfrontacije ponovno v konkretnem gozdu, v konkretni parceli. Soočanje javnih in lastninskih interesov in njihova dokončna uskladitev pred ukrepanji v gozdu ima najneposrednejši vpliv na trajno optimalno delovanje gozda kot ekosistema, za kar lahko rečemo, da je hkrati javni in lastninski interes. Da ne bi ob vsakem posegu v gozd prihajalo do ponovnih soočanj sicer že usklajenih interesov, je treba ukrepe, s katerimi se bodo le-ti uresničevali v konkretni parceli, zapisati. Zapis-izpis iz gozdnogojitvenega načrta osnovne ureditvene enote – naj bi postal neke vrste pogodba, po kateri naj bi se uresničevali javni in lastninski interesi.

Usklajevanje in uresničevanje interesov po opisani poti naj bi bilo določeno tudi v Zakonu o gozdovih.

REVIRNI GOZDAR KOT USKLAJEVALEC INTERESOV IN USMERJEVALEC NJIHOVEGA URESNIČEVANJA

Vsa teža konkretnega usklajevanja in uresničevanja interesov naj bi bila naložena revirnemu gozdarju. Ta bo imel v organizacijski shemi zagotovljeno strokovno pomoč in maksimalno možno podporo v gozdnogospodarskih načrtih, vendar bo nenehno postavljen pred dejstvo, da bo moral kot zastopnik javnega interesa v vsakem posameznem primeru, v konkretni parceli, vedeti, kje je meja, pod katero ne sme popustiti lastninskim interesom. Brez dvoma delo revirnega gozdarja ne bo lahko oziroma enostavno. Poleg dobrega poznavanja gozdnogospodarskega načrta gospodarske enote in tudi območja, bo moral biti sposoben strokovnjak, ki bo z močjo strokovnih dokazov in ne z dokazi moči zagotovil najustreznejše in pravočasno ukrepanje v gozdovih. Izvajanje nalog bo zahtevalo kompleksnega, zgrajenega strokovnjaka, ki bo oborožen z dodatnimi znanji o gozdu in znanji o komuniciranju z ljudmi.

NALOGI REVIRNEGA GOZDARJA

- izdelava gozdnogojitvenih načrtov;
- splošni strokovni nadzor izvajanja ukrepov v vseh gozdovih;
- evidentiranje opravljenih del v zasebnih gozdovih in prevzem del, ki bodo sofinancirana iz proračuna Republike Slovenije;
- sodelovanje pri pripravi podlag za odjajo del v državnih gozdovih;
- sodelovanje pri izdelavi gozdnogospodarskih načrtov gospodarskih enot in lovskogospodarskih načrtov;
- sodelovanje pri izvajanju diagnostične prognostične službe za področje varstva gozdov;
- sodelovanje pri ugotavljanju usklajenosti odnosov med živalskim in rastlinskim delom gozda;
- izvajanje splošnega strokovnega nadzora in svetovanja v zasebnih gozdovih;
- sodelovanje pri izobraževanju lastnikov gozdov;

– posredovanje podatkov v informacijski sistem.

To je sklop najpomembnejših nalog, ki naj bi jih opravljal revirni gozdar.

SKLEPI

Živimo v času, ko želimo v naši mladi državi s poudarjanjem lastnine in pravic, ki izhajajo iz nje, priti do motivov, ki naj sprožijo ustvarjalnost in interes za gospodarjenje. Ustvarjalnost in že tradicionalna delavnost Slovencev naj bi nas pripeljali ob bok Evrope.

Čeprav lastnina nad gozdom, naravno dobrino, katere nematerialne koristi življenjsko potrebujejo tudi nelastniki, še zdaleč ni podobna drugim lastninam, se poskuša lastninski interes z veliko agresivnostjo kar najmočneje uveljaviti tudi pri gozdovih.

Za gozd bo vedno bolj pomembno, da neusklajenost javnih in lastninskih interesov ne bo postala ovira, ki bo onemogočala gospodarjenje, ki zagotavlja trajno optimalno delovanje gozda kot ekosistema.

Revir bo tudi v spremenjenem sistemu gospodarjenja z gozdovi najosnovnejša in najpomembnejša strokovna organizacijska enota, ki bo omogočala uresničevanje ciljev gospodarjenja z gozdovi.

Revirni gozdar bo strokovni nosilec uresničevanja načrtovanega in odgovorna oseba za uresničevanje javnega interesa v gozdovih in gozdnem prostoru.

Pomembno bo, da zaradi nalog, ki jih bo opravljal, ne bo prepuščen samemu sebi. Prizadevanja javne gozdarske službe bodo morala biti usmerjena tako, da ga bo kar najbolj strokovno oborožila za izvajanje nalog. Zlasti v začetku delovanja javne gozdarske službe bo pomembno dodatno izobraževanje, potem pa stalno izobraževanje. Izobraževalni proces v gozdarstvu bo treba prilagoditi zahtevnosti nalog, ki bodo naložene revirnemu gozdarju. Njegova prizadevanja za uresničevanje usklajenih interesov bodo morala biti podprta s finančnimi spodbudami lastnikov gozdov. Vsebinska osnova za take spodbude bo Program razvoja gozdov Slovenije, finančna osnova pa proračun.

Nadvse pomembno za doseganje zelenih učinkov v gozdovih bo primerno nagrajeva-

nje revirnega gozdarja. Ne bi si smeli privoščiti, da bi zaradi neprimernih plač dobili na ta delovna mesta neustrezne strokovnjake, ki bi javnemu interesu in lastninskemu interesu naredili medvedjo uslugo.

THE FUTURE ROLE OF A DIVISION FORESTER AS A COORDINATOR OF DIFFERENT INTERESTS

Summary

It is characteristic of the present period of the young state Slovenia that the motives which should cause creativity and managing interest are tried to be achieved by emphasizing the property and the rights resulting therefrom. Creativity and traditional diligence of the Slovenia should secure the new state its place in Europe.

The emphasizing of the ownership and the rights resulting therefrom also emerges in connection with forests. Irrespectively of the fact that the ownership of a forest, a natural good, whose unmaterial benefits are also of vital importance for nonowners, does by far not resemble other properties, the ownership interest in forests tries to break through with great aggressiveness.

It will be more and more important that the lack of coordination in the field of public and ownership interests will not jeopardize such managing which would secure permanent, optimal functioning of the forest as the ecosystem.

A division is going to represent the basic and most important professional organizational unit in the modified forest managing system, which will enable the carrying out of the forest managing aims.

A division forester is going to be a professional performer of the planned tasks and a responsible person as regards the exercising of the public interest in forests and the forest space.

It will be of great importance that he will not be left to himself in the carrying out of the tasks. The endeavours of the public forestry service will have to be such as to provide him with as much professional material as possible. Especially in the early stage of the public forestry service, additional education will be of extreme importance and permanent education in later stages. The educational process in forestry will have to be adapted to the difficulty of the tasks which will have to be performed by a division forester. His endeavours for the carrying out of coordinated interests will also have to be financially stimulated by forest owners. The basic guidelines for these stimuli will be defined in the Program of the Development of Slovene Forests and financial basis will be represented by the budget.

Appropriate fee of a division forester will be of great importance in the achieving of the desired forest yields. A mistake that due to insufficient fees these working positions would be taken up by inappropriate professionals, who would do more harm than good to public and ownership interest, should not be made.